

» Reportaža » SKRIVANA TAJNA OD 2. SVJETS

ČUVARICA ŠIBENSKA

Nakon 70 godina otkrivena podvo

28

metara je dugačak brod
za koji nitko od Šibenčana nije znao

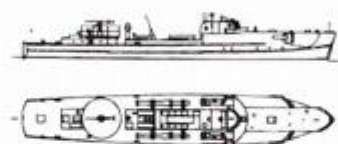
Brod se u Martinskoj nalazio na maskirnom vezu, u vrijeme kada su se Nijemci u listopadu '44. povlačili iz Šibenika, u vrijeme znamenite vojne akcije Willinger, u sklopu koje su sve svoje brodovlje povlačili prema sjevernom Jadranu – priča Gulin

piše Jelena Devčić
urednik@sibenski-tjednik.hr

Da šibensko podmorje skriva brojne tajne dokazale su brojne akcije podvodnih arheologa izvedene upravo na tom području. Nisu zaludu, kako to kaže Dalibor Martinović, kustos šibenskog Muzeja, Šibenčani pioniri u podvodnoj arheologiji. No, neke tajne toliko su nam blizu da se njihovo otkriće čini pomalo nevjerojatnim. Prije mjesec dana djelatnici Odjela za podvodnu arheologiju pri Hrvatskom restauratorskom zavodu, u suradnji s ronocima iz šibenske tvrtke Jadranski ronilački servis i zagrebačkog ronilačkog kluba ZG SUB, na dnu na samom ulazu u kanal sv. Ante, na strani prema šibenskom zaljevu, otkrili su olupinu njemačke torpiljarke, takozvanog schnellboota tipa S 158, koja je potopljena davne 1944. godine, za vrijeme save-

Stare fotografije njemačke torpiljarke

S 151-158 (1941) (Mrv)

zničkog bombardiranja u Drugom svjetskom ratu. Punih 70 godina, taj je brod ležao na dnu šibenskog kanala, a da nitko o tome nije znao. Misteriju je raskrinkala tek jedna crno-bijela fotografija koja je intrigirala Zorana Dilibašića iz ZG SUB-a, a potom i arheologe i ronioce koji su se mjesec dana nakon pronalaska olupine prošlog vikenda vratili na teren i zaronili kako bi dodatno istražili svoje otkriće. Zatekli smo ih na Martinskoj, taman nakon zarona.

FOTOGRAFIJA OTKRILA OLUPINU

Prije mjesec dana s kolegama iz Jadranskog ronilačkog centra i ZG SUB-a došli smo na poziciju vođeni samo crno-bijelom fotografijom koja je snimljena 1944. godine, a na kojoj se, ma koliko to nevjerojatno zvučalo, vidi potonuće njemačke torpiljarke S 158. Fotografiju je pronašao Zoran Dilibašić iz ZG SUB-a i ona nam je,

KOG RATA NA DNU ŠIBENSKOG KANALA LEŽI POTOPLJENA GRDOSIJA broj 439. / 30. srpnja 2014.

KOG KANALA

dna olupina njemačke torpiljarke

da tako kažem, zagolicala maštu pa smo odlučili provjeriti o čemu se radi. Razgovarali smo sa Šibenčanima, starim ronionicima, no nitko nije imao pojma da se olupina nalazi na tom mjestu – pojašnjava Igor Miholjek, voditelj Odjela za podvodnu arheologiju HRS-a. Ta crno-bijela fotografija, nastavlja, bila je ronionicima jedina vodilja u istraživanju, a okidač za istraživanje bila je vijest koju je Dilibašić donio arheolozima, iščitavajući arhivu Brodospasa. Ova tvrtka koja je bila zadužena za izvlačenje olupina iz mora nije evidentirala nijednu sličnu akciju u šibenskom kanalu. To je bio znak da se olupina vjerojatno još uvijek nalazi na istom mjestu. Na sreću, na njoj se u pozadini vidi vila 'Moj mir', te panorama Šibenika, pa je bilo relativno jednostavno odrediti lokaciju.

- Brod smo pronašli iz prve i moram kazati kako je u vrlo dobrom stanju. Nema pramac jer je na tom dijelu bio pogoden u bombardiranju, no ostale dvije trećine broda dobro su sačuvane. Brod je drveni s metalnom konstrukcijom, pa je uslijed djelovanja vode mahagonij propao. No, ostala su rebra i metalna konstrukcija koji su dobro vidljivi – kaže Miholjek. Ronioci su oko broda pronašli brojne predmete koji su pripadali torpednom

čamcu. Tanjuri, čaše, naoružanje, čak i torpeda, sve se to nalazi na dnu pored olupine, što je dokaz, navodi Miholjek, da je u ovoj akciji brod uistinu prvi put službeno otkriven. Da nije tako, pojašnjava voditelj Odjela za podvodnu arheologiju, ti bi predmeti zasigurno već nestali. Iako je Krka poslovično mutna, osobito u dijelu u kojem se miješa s morem pa voda postaje bočata, vidljivost je na lokaciji gdje se nalazi olupina bila dobra, kaže Ivica Gulin, ronionik i direktor Jadranskog ronilačkog servisa. Brod se, kaže, nalazi na dubini od 38 metara i položen je u smjeru sjever - jug na kosini koja ide do 43 metra. Takozvani Schnellboot tipa S 158, njemačku torpiljarku potopili su poznati britanski mosquito bombarderi, napominje Gulin.

- Brod se u Martinskoj nalazio na maskirnom vezu, u vrijeme kada su se Nijemci u listopadu '44. povlačili iz Šibenika, u vrijeme znamenite vojne akcije Willinger, u sklopu koje su sve svoje brodovlje povlačili prema sjevernom Jadranu – priča Gulin. Jasno se vidi trocjevni top koji je, kaže, s obzirom na činjenicu da je pod vodom 70 godina, još uvijek u odličnom stanju, a oko olupine nalaze se mnoge kutije, uglavnom s municijom, a koje su popadale uokolo u vrijeme

potonuća. O njemačkom torpednom čamcu S 152 u arhivima su dostupne neke informacije, među njima i ona o njegovoj nesretnoj sudbini. Arhivi navode kako je brod pogoden u bombardiranju 25. listopada 1944. godine. Tri dana je plutao, a potom su ga Nijemci sami potopili kako ne bi dospio u ruke partizana. No, prije toga, s njega su skinuli sve što se moglo iskoristiti – dio naoružanja i torpeda. O ovome svjedoči još jedna crno-bijela fotografija na kojoj je vidljivo kako vojnici s rive na Martinskoj izvlače torpeda na kopno. Nažalost, torpedni čamac sa sobom jer na dno povukao i dva člana posade koji su poginuli u bombardiranju, a kapetan je teško ranjen. Zato je to, kako to kaže Zoran Dilibašić iz ronilačkog kluba ZG SUB, svojevrstan plavi grob. Igora Miholjeka pitamo kako se u Šibeniku, gradu koji je pionir u podvodnoj arheologiji, te je poznat po svojim ronionicima, dogodilo da punih 70 godina olupina broda duljine preko 28 metara i težine oko 57 tona leži neotkrivena.

- Razlog vjerojatno leži u činjenici da se nalazi nasred plovnog puta šibenskog kanala, dakle na dijelu na kojem je zabranjeno ronjenje. No, upravo je to i razlog iz kojeg je brod tako dobro očuvan,

što na njemu nije bilo ronjenja – pojašnjava podvodni arheolog. Činjenica da je na plovnom putu, na žalost, spriječit će bilo kakvu daljnju turističku valorizaciju olupine.

- Ovdje se ne smije roniti i zato moram zahvaliti lučkim kapetanima koji su nama radi istraživanja ipak dozvolili da zaronimo i dokumentiramo fotografijama i snimkama ovaj vrijedan nalaz. Miholjek naglašava kako je njegov Odjel poslao zahtjev Konzervatorskom odjelu u Šibeniku da se pokrene zaštita lokaliteta, te da se u konačnici olupina proglasi kulturnim dobrom. Nakon što ta procedura bude gotova na ovoj će lokaciji i službeno sva ronjenja biti zabranjena. Ipak, napominje Miholjek, to neće biti kraj priče, budući da njegov Odjel u suradnji s Hrvatskim vojnim muzejem planira provoditi dodatna istraživanja i snimanja kako bi se razotkrile sve okolnosti potonuća, a sutra, kad se zato steknu svi uvjeti, i kako bi se arhivirali predmeti koji će jednog dana biti izvučeni s olupine. Ovo je, valja naglasiti, prva suradnja Hrvatskog vojnog muzeja s podvodnim arheolozima iz HRZ-a, a sve u cilju kako bi se predmeti s njemačkog torpednjaka jednom arhivirali u muzejskoj zbirci. To se, nažalost, neće dogoditi tako skoro, kaže Davor Purić iz Hrvatskog vojnog muzeja. Ali intencija je da se muzej izdvoji iz MORH-a kao samostalna ustanova, te jednom sav nalaz koji je danas arhiviran po skladištima objedini na jednom mjestu.

- Ovo je kraj iznimno bogat vojnim nalazom i svi radimo na tome kako bi makar dio tog bogatstva ostao arhiviran i zaštićen – naglašava Purić.